

## **Taras Shevchenko**

### *Prychynna – Den vældige Dnipro*

Den vældige Dnipro brøler og buldrer,  
blæsten hylér og rusker vredt,  
til jorden bøjer den hvert piletræ,  
imens bølgerne løftes i bjerghøjde.  
Den blege måne greb dette øjeblik til  
at kigge ud bag en sky,  
som en kano over havet der  
tipper op og dykker under igen.  
Hanerne galer ikke for at vække denne morgen,  
der er ingen lyd af mennesker endnu,  
i en lysning råber uglerne deres advarsler ud,  
og asken den knirker og knager.  
Sådan en nat, for foden af bjerget,  
nær kratskoven der tegner sig  
sort over vandet,  
glimter noget hvidt.  
Måske en rusalka  
der sniger sig omkring og leder  
efter sin mor eller efter en dreng,  
hun kan kilde til døde.  
Nej, vandreren er ikke en rusalka,  
men en ung pige.  
Og forhekset er hun, ved ikke selv  
hvad hun gør.  
En gammel visdomskvinde  
ordnede det sådan  
for at mildne pigens sorg.  
At hun ved at vandre  
i søvne om natten, forstår man,  
kunne gense den kosak  
der sidste år forlod hende – og  
lovede at han ville vende tilbage,  
men sandsynligvis nu var død.  
Intet silketørklæde over den kosaks øjne,

ingen tårer til at rengøre hans kinder med:  
På en mark i det fremmede,  
plukker en ørn nu øjnene ud.  
Og ulvene æder hans kød -  
Sådan blev hans skæbne.  
Forgæves venter den unge pige på ham,  
hver nat forgæves;  
Hendes mørklokkede fyr vender ikke tilbage  
til hende igen.  
Han vil ikke løsne hendes fletning eller  
binde hendes tørklæde;  
Ikke i en seng, men i en kiste  
skal de ulykkelige unge ligge.  
Det er hendes lod ...  
Gode Gud, hvorfor  
skal du straffe en ung pige sådan?  
Fordi hun faldt så stærkt for  
kosakkens mørke øjne?  
Tilgiv hende dog den forseelse!  
Hvem ellers skulle hun da elske,  
bortset fra sin far eller mor,  
alene, som en fugl på en fjern havbred.  
Hun er så ung – send hende dog noget lykke,  
lad ikke folk håne og gøre grin.  
Kan duen bebrejdes at den følger sit hjerte?  
Kan høgen bebrejdes at den vil slå ihjel?  
Sørgende, kurrende, udmattet af livet,  
flyver hun rundt og leder, forvildet.  
En fugl er heldig, den kan flyve højt,  
flyve op til Gud og bede for sine kære.  
Men hvem, hvem kan denne stakkel gå til,  
og hvem kan sige hende, hvem ved hvor  
hendes kære er i nat? I en mørk skov?  
Lader han sin hest drikke i Donaus kraftige strøm?  
Eller måske er der en anden, elsker han en anden,  
og hun, den mørkhårede, er fortid og falmet drøm?  
Hvis bare hun havde ørnens vinger,  
da ville hun finde ham på den anden side af bølgerne.  
Hvis i live, skulle hun elske ham og kvæle sin rival,  
Hvis han var død, ville hun gå i graven med ham.  
Hjertet elsker ikke ved at dele den elskede med andre.

Det vil heller ikke nøjes med hvad Gud har at give,  
det ønsker da ikke at leve, ikke at føle sorg;  
”Sorg”, siger tanken, og overvældes af følelsen.  
Men det er så din vilje Gud, du gode og mægtige,  
sådan er hendes skæbne.  
Så stille hun går, hun siger ikke en lyd,  
Dnipro flyder roligt af sted,  
vinden har spredt de sorte skyer  
og fundet ro ved havet.  
Fra himlen hælder månen sit lys  
ud over skoven og vandet,  
alt hviler fredeligt ...  
Men se! Ud af Dnipros tidevand  
springer små børn og de griner,  
”kom, lad os sole os!” råber de,  
”vores sol er oppe nu!” (kun  
flettet siv har pigerne på).  
”Er I med alle sammen?” kalder moren,  
”lad os få noget at spise,  
lad os finde på lege sammen,  
syng en lille sang!”  
Tysh, tysh! Lygtemanden kommer!  
”Min mor gav mig livet, og begravede mig  
udøbt i månens lys, kære due  
kom og spis med os i aften.”  
I sivene ligger en kosak,  
noget skinner som sølv,  
det er ringen på hans finger:  
Han er ung, øjenbrynene er mørke,  
vi fandt ham i går mellem egetræerne.  
Skin måne over de åbne marker,  
så vi kan lege hvad vi ønsker,  
imens heksene stadig flyver,  
indtil hanerne galer,  
Skin for os ... Se, noget bevæger sig  
derovre under egen!  
Tysh, tysh! Lygtemanden kommer!  
”Min mor gav mig livet, og begravede mig  
udøbt, kort tid efter.”  
De udøbte børn skriger af grin,  
og skoven svarer; lutter vilde skrig

som en vild horde der opsat på at slagte  
væltet mod egetræet, og så lydløst ...  
De udøbte standser op og kigger,  
der er noget der glimter,  
et væsen klatrer deroppe i træet,  
når snart træets top.  
Se, det er den samme pige,  
hende som vandrer rundt i søvne;  
For sådan er besværgelsen  
heksen kastede over hende!  
Nu stod hun på en af de højeste  
slanke grene, hendes hjerte sank.  
Hun kigger rundt, spejder til alle sider,  
begynder så at klatre ned igen.  
Rusalkaerne venter, omkring egetræet  
venter, holder vejret,  
Og angriber da hun kom ned,  
så de kan kilde hende til døde.  
Længe, længe betragter de hende,  
forundret over hendes skønhed ...  
Den tredje hane galer – og straks  
springer rusalkaerne i vandet.  
Lærken synger,  
imens den stiger højere og højere,  
gøgen kalder klagende  
fra egetræet et sted,  
nattergalen bryder også ud i sang,  
med ekkoer gennem lunden.  
Bag højdedragene blusser det rødt,  
pløjemanden stemmer i.  
Skoven står sort over vandet  
hvor polakkerne engang krydsede over.  
Over Dnipro, rejser bakkerne sig  
i blå lys.  
Der lyder en raslen gennem lunden,  
og piletræerne hvisker med;  
Dernede ved stien, under egen,  
ligger hun og sover.  
Hun sover tungt, ænser ikke  
at gøgen kalder,  
har ingen bekymring om livet der går ...

Hun sover tungt og godt.  
Og da kommer en kosak ridende  
ud fra egeskoven.  
Den sorte hest han rider på  
kan dårligt gå, af træthed,  
”Du er brugt, gamle ven,  
men i dag kan vi tage et hvil:  
Der er en hytte, og en pige dér  
vil åbne lågen for os.  
Eller, måske er den allerede  
åbnet for en anden ...  
Gode hest – hurtigere; gode hest – hurtigere!  
Skynd dig, skynd dig hjem!!  
Men den sorte hest er udmattet,  
den nærmest snubler videre.  
Er det en snog, der kryber rundt  
om kosakkens hjerte?  
”Se vores egetræ, se  
der er hun! Kære Gud!  
Hun faldt i søvn imens hun ventede,  
Se, min Due!”  
Han springer af hesten og skynder sig over:  
Åh Gud, åh Gud!  
Han siger hendes navn og kysser hende,  
men det hjælper ikke noget.  
”Hvorfor, hvorfor har de skilt os,  
skilt dig og mig?” Han bryder ud  
i vanvittig latter og hamrer  
hovedet mod egens stamme!  
Pigerne går ud for at høste rug,  
og begynder, som piger gør, at synge,  
om mødre der tog afsked med sønner,  
og tatarer som kæmpede natten lang.  
De går ... og under en grønløvet eg  
står en træt hest og venter,  
og nær hesten, ligger nu  
en ung kosak og en kvinde.  
Nysgerrige (det må siges)  
lister pigerne hen for at overraske dem,  
men ser at manden er død,  
og forskrækkede viger de derfra.

Alle hendes veninder måtte nu samles  
og græde pigernes tårer.  
Alle hans kammerater måtte nu samles  
og grave deres grave.  
Præsterne mødte op med hellige billeder,  
alle klokker ringede,  
landsbyen viste den sidste ære  
som hellige traditioner siger.  
Ved siden af vejen, midt i rugen  
rejste man to tvillinge-høje.  
Der var ingen at spørge om,  
hvordan de mon var døde.  
En ahorn og et fyrretræ skulle der stå  
plantet over den unge mand,  
og en lys-blomstrende Guelder-rose  
over den unge kvinde.  
Gøgen flyver ofte hertil  
for at sende sin kalden ud;  
Nattergalen flyver hver nat  
også hertil for at synge,  
synge af hjertets lyst, synge  
indtil månen står op, indtil  
rusalkærne umærkeligt  
stiger op af floden igen.

*Oversættelse: Lene Henningsen*

## **Anna Akhmatova**

Denne sorg får floder til at stivne,  
Selv det stejle bjerg må bøje sig,  
Men de låste døre er solide,  
Bag dem ligger cellerne på stribe,  
Og en evig længsel venter dig.  
Andre steder blæser milde vinde,  
Andre glædes ved en solnedgang -  
Men det eneste, som vi herinde  
Sanser, er de ækle nøgleknipper  
Og soldaterstøvlers tunge tramp.  
Ganske tidligt, som til morgenmessen,  
Mødtes vi i frygtens hovedstad  
Med en åndenød som dødens hvæsen,  
Solen dukked' sig i tågedisen,  
Men vort håb var endnu ikke kvalt.  
Dommen faldt ... straks strømmer tårefloden,  
Nu er hun forladt og udenfor,  
Som om livet rykkes op med rode,  
Og som om hun fik et slag i hovedet,  
Men hun vakler ... rejser sig ... og går ...  
Hvor er mine skæbnesøstre henne  
Fra de to års helvede på jord?  
Hvilke syner gi'r Sibiriens vinter?  
Og hvad drømmer de i måneskinnet?  
Det er dem, som får mit afskedsord.

*Marts 1940*

\*

I sytten måneder har jeg holdt ud  
Og klaget og kaldt dig hjem  
Og kastet mig for bøddelens fod,

Åh, du, min gru – og min søn.  
Alt er som en håbløs labyrint,  
Og intet står klart for mig:  
Hvem er et vilddyr, hvem er en ven,  
Og hvornår henretter de dig?  
Tilbage er kun en støvet buket  
Og spor uden retning, som ender blindt  
Og røgelseskarrets klang.  
Og en vældig stjerne, et ulykkestegn,  
Som et stirrende blik, der truer mig  
Med snarlig undergang.

\*

Til døden

Du kommer jo til slut – hvorfor så ikke nu?  
Du er forunderlig og enkel.  
Min dør står åben for dig, mit lys er pustet ud.  
Jeg venter dig, endda med længsel.  
Kom til mig, som du vil, i hvilken form som helst.  
Som en bandit med løftet knippel,  
Eller en giftgranat, en hvislen og et smæld,  
Eller en sky af tyfusmitte.  
Eller det eventyr, du selv har fundet på,  
Som hænger alle ud af halsen, -  
Hvor jeg får øje på en hue, som er blå,  
Og viceværten, bleg af rædsel.  
Det rør' mig ikke mere. Nordstjernen lyser der,  
hvor Jenisej har redt sit leje.  
Og denne sidste gru forsvinder bag det skær  
Som lyste i de elskede øjne.

*19. august 1939*

\*

Vanviddet dækker med sin vinge  
Mer' end det halve af min sjæl,



Og lokker mig med skoldhed vin  
Ind i de sorte skyggers dal.

Og at jeg snart må gi' fortabt,  
Det har jeg allerede sandet,  
For jeg har hørt min egen rablen,  
Der lød, som kom den fra en fremmed.

Og intet må jeg tage med.  
Hvor meget jeg end be'r og plager,  
Er svaret ubønhørlighed.  
Alt, hvad jeg har, må bli' tilbage:

Min søns forfærdelige blik -  
En tung forstening af hans trængsler,  
Og tordenvejret, som vi fik,  
Og vores korte stund i fængslet,

De kære hænders kølighed  
Og skyggerne fra lindens kviste  
Og så, til sidst, den svage lyd  
Af ord, som prøvede at trøste.

*4. maj 1940*

\*

Jeg så hvordan et ansigt kunne krympe,  
og frygten skimtes bag et øjenlåg,  
Og kinderne få prentet dybe rynker  
Som kileskrift i lidelsernes bog,  
Jeg så de askegrå og sorte isser  
Med ét forvandlet til et sølvhvidt slør,  
Hvor brat et underdanigt smil kan visne,  
Og latteren kan skælve, før den dør.  
Og det er ikke for mig selv, jeg beder,  
Det er for alle dem, som stod for tur  
I vinterkulden og i juliheden  
Ved foden af den røde, blinde mur.

\*

## Marts elegi

Jeg har skatte nok fra fortiden  
flere end jeg behøver, eller vil have  
Du ved lige så godt ... den ondsindede erindring  
slipper ikke sit tag:  
en beskeden kirke, med sin gyldne kuppel  
lidt skæv; et råt kor  
af krager; en togfløjte;  
et birketræ på marken, udtæret  
som kom det lige fra fængslet;  
en hemmelig midnatsforsamling  
af monumentale bibelske egetræer;  
og en lille robåd som kommer drivende ud  
af nogens drømme, og langsomt synker.  
Vinteren har allerede været forbi her  
med let sne over markerne  
og en uigennemtrængelig tåge  
der fylder verden op til horisonten.  
Førhen tænkte jeg at der intet,  
absolut intet venter os når vi går bort.  
Men hvem er det så, der går rundt  
derude og kalder på os?  
Hvis ansigt er det, presset mod den frosne rude?  
Og hvis er hånden, der vinker som en gren?  
Dér i hjørnet af spejlet, i spindelvævene  
danser en laset solstråle med sit svar.

*Leningrad, 1960*

\*

Og jer, venner, som er blevet kaldt bort,  
Jeg undgår at sørge og græde.  
Jeg skal ikke være et frossent piletræ over jeres minde,  
men den der råber de sovendes navne ud til verden.  
Hvilke navne!

Jeg smækker kalenderen i,  
knæl, alle sammen!  
Leningrads befolkning, mit hjertes blod,  
marcherer ud i lige rækker,  
Levende, døde: berømmelsen  
kan ikke skelne dem fra hinanden

\*

En drøm

Den lange sorte adskillelse  
Deler jeg med dig.  
Hvorfor græde? Giv mig din hånd,  
Lov mig at du vil komme igen.  
Du og jeg er som høje  
Bjerger, vi kan ikke komme tættere på.  
Send bare engang imellem nogle midnatsord  
Gennem stjernerne til mig

*Oversættelse, første fem digte: Mette Dalsgaard  
og sidste tre digte: Lene Henningsen*